

Lest Best
TAALSCHOOL

B1.1

Studiewijzer

DEEL A: OVERZICHTEN

A1: Over Lest Best

Lest Best is een taalschool met een duidelijke doelgroep: iedereen van wie het Nederlands niet de moedertaal is met een HBO- of universitair niveau. Wij bieden taalcursussen van niveau A1 tot en met C1.

Wat typeert ons?

Goed lesmateriaal

We gebruiken de boeken *Nederlands in gang*, *Nederlands in actie* en *Nederlands op niveau*. Dit zijn goede boeken met levensechte dialogen en spreekopdrachten, interessante, actuele teksten en duidelijke grammaticaoefeningen. Bij ieder boek hoort een website met veel oefeningen.

Facebook en YouTube-kanaal

Op onze facebookpagina vind je handige informatie over Nederland en Nederlands. Op ons YouTube-kanaal leggen we de grammatica van het Nederlands uit.

Zorgvuldige intake

Iedereen die zich aanmeldt, doorloopt een zorgvuldige intakeprocedure. Op basis hiervan bepalen we welke cursus het beste past.

Kleine groepen

Onze groepen bestaan uit maximaal twaalf deelnemers, omdat we het belangrijk vinden dat iedereen voldoende aandacht, begeleiding en correctie krijgt.

Duidelijke leerdoelen

Je leert iedere cursus nieuwe woorden en nieuwe grammaticaregels te gebruiken. Het uiteindelijke doel is goed te leren spreken, schrijven, lezen en luisteren en daarbij over voldoende vocabulaire te beschikken.

Homogene groepen

Iedere groep bestaat uit cursisten met een vergelijkbaar taalniveau.

Certificaat of bewijs van deelname

Na iedere cursus ontvang je een certificaat met je resultaten en een persoonlijk advies. Als je resultaten niet voldoende zijn of als je te veel lessen afwezig bent geweest, ontvang je een bewijs van deelname.

Professionele docenten NT2

Alle docenten zijn gespecialiseerd in Nederlands als tweede taal.

Resultaatgericht

Alle cursussen zijn gericht op een specifiek doel. Bijvoorbeeld van niveau A1 naar A2, of van niveau B1 naar B2, of het behalen van het staatsexamen programma I of II.

A2: Leerdoelen

Wat kun je aan het eind van deze cursus?

Spreken

- Je kunt iets vertellen over je ervaringen in Nederland, in het buitenland of in je studietijd. Je kunt daarbij zinnen maken die beginnen met 'Toen ik net in Nederland was...'
- Je kunt je mening geven met een zin die begint met 'Ik vind dat...' of 'Volgens mij...' en je kunt iemands mening vragen met zinnen als 'Vind je niet dat...?' en 'Wat vind je van...?'
- Je kunt een voorstel doen met zinnen als 'Wat vind je ervan om...?' en 'Vind je het goed als...?' Je kunt ook positief of negatief reageren op zo'n voorstel door woorden als 'zin', 'behoefte' of 'helaas' te gebruiken.
- Je kunt vertellen wat je wilt, wat je wens is.
- Je kunt iets vertellen over je beroep, of over het beroep dat je zou willen doen. Je kunt ook vertellen waar je goed in bent.
- Je kunt aangeven of je het wel of niet met iemand eens bent. Je hebt geen problemen met zinnen als 'Ik ben het er niet mee eens' en 'Dat hangt ervan af.'

Schrijven

- Je kunt een reisverslag schrijven en je kent de indeling in alinea's van zo'n verslag.
- Je kunt iemand advies geven en daarbij je mening geven met zinnen als 'Volgens mij' en 'Ik vind dat...'
- Je kunt een korte tekst reconstrueren als de docent die tekst een aantal keer rustig voorleest.
- Je kunt iets beschrijven uit het verleden en daarbij de juiste werkwoordstijden gebruiken ('Ik heb het gedaan', 'Ik deed het' en 'Ik had het gedaan').
- Je kunt meer informatie geven over iets met een relatieve bijzin (bijvoorbeeld 'Het is een man *die* ik goed ken', maar ook 'Het is een man *met wie* ik goed kan samenwerken').

Luisteren

- Je kunt zonder problemen Nederlanders begrijpen als ze een 'routinepraatje' houden (bijvoorbeeld over het weer, over de buurt of over hun gezondheid).
- Je kunt van gesproken informatie aantekeningen maken en die informatie dan doorgeven.
- Je kunt in een discussie tussen twee Nederlanders horen of ze het met elkaar eens zijn of niet.
- Je kunt de presentator van het NOS Journaal in makkelijke taal goed verstaan en begrijpen.

Lezen

- Je kunt teksten uit een tijdschrift of van een nieuwswebsite begrijpen, als de teksten niet te lang zijn en over je eigen interesses gaan.

A3: Taalvaardigheid

Als je begint met Nederlands leren, mag je natuurlijk fouten maken, maar hoe hoger je taalniveau wordt, hoe beter je taal moet zijn. Controleer altijd je tekst als je iets hebt geschreven. Maak regelmatig opnames van je eigen spreken. Gebruik onderstaande checklist om je zinnen te controleren. Het beste kun je dat punt voor punt doen. Op dit niveau moet je het volgende goed kunnen toepassen:

- **Woordvolgorde:** de plaats van de werkwoorden en het subject in de zin bij hoofdzinnen (met of zonder inversie) en bijzinnen met een conjunctie, indirecte (vraag)zinnen en relatieve bijzinnen.
- **Tijd en vorm van frequente werkwoorden** presens, imperfectum, perfectum
- **Subject in elke zin, object waar dat nodig is, correcte vorm pronomina**
- **Lidwoordgebruik en negatie:** correcte keuze tussen definitief en indefinitief en correcte keuze tussen 'de' en 'het' bij frequente woorden, juiste keuze tussen 'niet' en 'geen'
- **Vorm adjectief (met of zonder '-e')**
- *Alleen bij schrijven:* spelling van frequente woorden, correct toepassen spellingregels pluralis
- *Alleen bij schrijven:* hoofdletters, punten en komma's
- *Alleen bij spreken:* uitspraak en intonatie

A4: Lessenoverzicht

Les 1:

- Kennismaken en uitleg programma
- Introductie thema H3 'In Nederland'
- Grammatica indirecte rede
- Vertellen over een ervaring in het verkeer
- Samengestelde werkwoorden en combinaties met een prepositie
- Opfrissen en uitbreiden grammatica scheidbare werkwoorden

Les 2:

- Begrip woordenschat bij dialoog H3
- Uitspraak: verbonden spraak
- Mening vragen en mening geven
- Grammatica indirecte vragen
- Informatie uit een leestekst navertellen
- Introductie lees- en luisteropdrachten

Les 3:

- Begrip woordenschat bij leesteksten H3
- Oefenen gebruik nieuwe woordenschat
- Beleefde (indirecte) vragen stellen
- Je mening geven (met korte én lange zinnen)
- Praten over beluisterde fragmenten en gelezen artikelen
- E-mail schrijven – informatie en je mening geven

Les 4:

- Experimenteren met en reflecteren op het gebruik van artificiële intelligentie bij het leren van Nederlands
- Gebruik nieuwe woordenschat H3.
- Gebruik scheidbare werkwoorden.
- Kerninformatie uit een tekst halen

Les 5:

- Begrip nieuwe woordenschat dialoog hoofdstuk 4
- Uitspraak: zinsaccenten
- Grammatica: werkwoordstijden
- Vertellen over je ervaringen in Nederland

Les 6:

- Gebruik werkwoordtijden
- Navertellen beluisterde fragmenten en gelezen artikelen
- Begrip nieuwe woordenschat teksten hoofdstuk 4
- Een voorstel doen en iets afwijzen
- Praten over het weer en een weerbericht beluisteren

Les 7:

- Gebruik woorden hoofdstuk 4
- Een wens uiten met 'zou'/'zouden'
- Herhalen grammatica scheidbare werkwoorden

- Schrijfoefening
- Luisteren naar het nieuws

Les 8:

- Een video navertellen; werkwoordstijden gebruiken
- Tussentijdse toets
- Luisteren, spreken en schrijven: dictoglos

Les 9:

- Begrip woordenschat teksten hoofdstuk 5
- Taalontwikkeling bespreken met de docent
- Praten over beluisterde fragmenten en gelezen artikelen
- Spreken over competenties en beroepen

Les 10:

- Oefenen met het schrijven van een sollicitatiebrief
- Vertellen over de persoon die je hebt geïnterviewd
- Taalontwikkeling bespreken met de docent

Les 11:

- Vertellen over de persoon die je hebt geïnterviewd
- Uitspraak: zinsaccenten
- Spreken over beroepen
- Relatieve bijzinnen met 'die' of 'dat'
- Gebruik woordenschat hoofdstuk 5

Les 12:

- Reageren op een idee, plan of voorstel
- Vragen beantwoorden bij een leestekst
- Herhalen relatieve bijzinnen met 'die'/'dat'
- Praten over beluisterde fragmenten en gelezen artikelen
- Beroepen raden, herhalen indefiniet lidwoord

Les 13:

- Een voorstel doen en reageren op een voorstel
- Begrip woordenschat hoofdstuk 6
- Relatieve bijzinnen met 'waar' + prepositie, prepositie + 'wie', of 'waar'

Les 14:

- Oefenen met de woordenschat van hoofdstuk 6
- Relatieve bijzinnen (met of zonder prepositie) maken
 - Zeggen dat je het met iets of iemand (on)eens bent
- Vertellen over een persoonlijke

ervaring

Les 15:

- Praten over beluisterde fragmenten en gelezen artikelen
- Gebruik woordenschat hoofdstuk 6
- Oefenen met debatteren
- Schrijfoefening, reageren op een mening

Les 16:

- Vertellen over een persoonlijke ervaring
- Spreken over huishoudelijke taken en klussen
- Herhalen woordenschat

- Oefenen met lezen

Les 17:

- Eindtoets
- Praten over beluisterde fragmenten en gelezen artikelen
- Cursusevaluatie
- Groepsopdracht: een journaalitem maken
- Afsluiting cursus en reflectie op taalontwikkeling

Les 18:

- Eindgesprek met de docent over je taalontwikkeling

DEEL B: STUDEREN

B1: Taalhandelingen

Wat leer en oefen je in deze B1.1-cursus?

Beschrijvingen kunnen geven van gebeurtenissen en ervaringen uit het verleden

Kunnen praten over je persoonlijke ervaringen

Iemand naar zijn mening kunnen vragen (p. 85 boek):

Wat vind je ...?	Wat vinden jullie dan zo leuk aan Nederland?
Wat vind je van...?	Wat vind je van Schiphol?
Hoe vind je...?	Hoe vind je het boek?
Vind je (niet) dat...?	Vinden jullie niet dat mensen hier afstandelijk zijn?
Denk je (niet) dat...?	Denk je dat Nederland een ideaal land is?
Geloof je (niet) dat...?	Geloven jullie dat er in Nederland geen corruptie is?
Wat vind jij (daarvan)?	
Hoe vind jij dat?	
Hoe zie jij dat?	
Wat zijn jouw ideeën daarover?	
Wat is jouw mening (daarover)?	

Je mening kunnen geven (p. 85 boek):

Ik vind dat ...	Ik vind dat mijn vrienden door hun tijd in Nederland opener zijn geworden.
Ik vind ...	We vinden Amsterdam een prachtige stad.
Ik denk dat ...	Ik denk dat jullie Nederland erg gaan missen.
..., denk ik.	Dat is het allerleukste aan Nederland, denk ik.
Ik geloof dat ...	Per gelooft dat Nederlanders open zijn.
Volgens mij ...	Volgens mij maken Nederlanders zich echt zorgen om het klimaat.
Ik vind van wel / niet.	Ik vind Nederlanders open en tolerant. - Ik vind van niet. Het lijkt zo maar het is niet zo.
Ik denk het wel / niet.	Ik vraag me af of ze veel last van corruptie hebben. - Ik denk het niet. Dat past niet bij zo'n sociale samenleving.

Niet in het boek:

Mening geven met 'vinden' + 'het' + 'om ... te' + infinitief:

Ik vind het gezellig om met vrienden te kletsen.
Ik vind het nuttig om Nederlandse tv-programma's te kijken.

Mening geven met 'vinden' + 'het' + 'als'/'dat' + bijzin:

Ik vind het vervelend als mensen in de trein heel hard praten.
Ik vind het fijn dat je thee voor mij hebt gehaald.

Een voorstel doen (p. 119 boek):

Zullen we ...?	Zullen we naar de Marker Wadden gaan?
Vind je het goed als ...?	Vind je het goed als we in het weekend langskomen?
Wat vind je ervan om ...?	Wat vind je ervan om dit jaar naar Scandinavië te gaan?
Ik stel voor dat ...	Ik stel voor dat we gaan fietsen.
Laten we ...	Laten we dit weekend naar Schiermonnikoog gaan.
Ik zou graag ...	Ik zou graag met de trein willen gaan en niet met de bus, vind je dat goed?

Iets afwijzen (p. 119 boek):

Sorry, ik heb geen / niet zoveel zin in ...	Sorry, we hebben niet zoveel zin in een weekendje op een boot.
Sorry, ik heb geen behoefte aan ...	Sorry, ik heb geen behoefte aan meer informatie over all-inclusive vakanties.
Sorry, het lukt niet om ...	Sorry, het lukt niet om met je mee te gaan. Ik heb al een afspraak.

Sorry, ik heb geen tijd ...

Eerlijk gezegd ... liever ...

Ik ben bang dat ...

Het spijt me, helaas ...

Sorry, ik heb nu geen tijd om koffie te drinken.

Sorry, ik heb geen tijd voor kletsmomentjes.

Eerlijk gezegd overnacht ik liever in een hotel. Oké?

Ik ben bang dat ik dan niet kan.

Het spijt me, helaas kan ik (dan) niet.

Reageren op een idee/plan/voorstel (p. 148-149 boek):

Positieve reactie

- ++ Heel interessant.
- ++ Daar word ik helemaal enthousiast van.
- ++ Goh, wat een goed idee/plan/voorstel.
- + Daar kunnen we zeker wat mee.
- + Klinkt interessant.

Ontwijkende reactie

Zou kunnen.

We zouden het kunnen bekijken.

Er zitten interessante elementen in.

Daar kunnen we nog over nadenken.

Afwijzende reactie

- /+ Hm, ik weet niet of dat wel zo'n goed idee is.
- /+ Op zich een goed idee / plan / voorstel, maar bij ons ligt dat anders. / ... maar het is niet toepasbaar in onze situatie.
- Dat vind ik geen goed idee / plan / voorstel.
- Dat zie ik niet zitten.
- Ik vind het (helemaal) niks.
- Wat een waardeloos idee / plan / voorstel.
- Ik vind het drie keer niks.

Het met iemand eens of oneens zijn (p. 176-177 boek):

Het eens zijn

Dat vind ik ook.

Het is niet erg om 's avonds op werkmaitjes te reageren.

- Dat vind ik ook. Soms geeft dat rust.

Je hebt gelijk.

Het is ook belangrijk om tijd voor hobby's te maken.

- Je hebt gelijk. Je ontspannen is ook belangrijk.

Ik ben het met je eens.

Er is niks mis met een beetje druk zijn.

- Ik ben het met je eens. Als het maar niet constant te druk is.

Ik ben het ermee eens.

Druk zijn is goed voor je brein.

- Ik ben het ermee eens. Je moet je hersenen uitdagen.

Daar ben ik het mee eens.

Na het sporten kun je je veel beter concentreren.

- Daar ben ik het mee eens. Je hebt dan weer nieuwe energie.

Het een beetje eens zijn

Dat is misschien wel zo, maar ...

Je kunt beter 's avonds mailen dan heel lang onbereikbaar zijn.

- Dat is misschien wel zo, maar vrije tijd is ook belangrijk.

Dat hangt ervan af.

Een lekkere dag op je werk hebben is hopeloos.

Moet je niet willen.

- Dat hangt ervan af. Soms is een rustige dag ook heel fijn.

Het niet eens zijn

Dat vind ik niet.

Naar muziek luisteren tijdens het werk is goed voor je concentratie.

- Dat vind ik niet. Ik kan me helemaal niet concentreren als ik muziek hoor.

- Ik ben het niet met je eens. Multitasken kun je leren.
- Ik ben het niet met je eens. Niemand kan goed multitasken, vooral niet als je ingewikkelde dingen moet doen.
- Ik ben het er niet mee eens. Iedereen moet na 20.00 uur stoppen met werken.
- Ik ben het er niet mee eens. Ik vind dat je eerder moet stoppen.
Daar ben ik het niet mee eens. Iedereen moet vijf dagen per week werken, parttime werken is geen goed idee.
- Daar ben ik het niet mee eens. Ik vind een vierdaagse werkweek een beter idee.
- Wat een onzin! Stress is altijd negatief.
- Wat een onzin! Stress kan ook positief zijn.

Inkijkvoorbeeld

B2: Grammatica B1.1-cursus

B2.1: Hoofdstuk 3 - Indirecte rede

B2.1.1 Indirecte rede (1): zinnen met 'dat'

Indirecte zinnen zijn zinnen die beginnen met de conjunctie 'dat'. Vergelijk de volgende twee zinnen:

Directe rede: Jan: 'Ik **vind** het weer in Nederland erg fijn.'

Indirecte rede: Jan zegt dat hij het weer in Nederland erg fijn **vindt**.

Een indirecte zin is altijd een bijzin. De werkwoorden staan dus aan het eind. Hier zijn nog een paar voorbeelden:

Alice vindt dat haar mede-cursisten goede peer feedback **geven**.

Ik hoop dat ik voor mijn Staatsexamen **slaag**.

Mijn vrienden vinden dat ik mijn huis goed **heb opgeruimd**.

De docent zegt dat we veel met de nieuwe woorden **moeten oefenen**.

B2.1.2 Indirecte rede (2): indirecte vraagzinnen

Er zijn twee soorten indirecte vragen: gesloten vragen, met 'of', en open vragen, met een vraagwoord.

Indirecte vraagzinnen met 'of':

Vergelijk de volgende twee zinnen:

Directe rede: Ahmed: '**Kan** ik je **helpen**?''

Indirecte rede: Ahmed vraagt of hij mij **kan helpen**.

In een gesloten vraag (ja/nee-vraag) staat altijd het woordje 'of'. Indirecte vragen zijn ook altijd bijzinnen, met dus alle werkwoorden aan het eind. Hier zijn nog een paar voorbeelden:

Gerda vraagt of ik dat boek **heb gelezen**.

Hij vraagt of ik Nederlanders aardig **vind**.

Indirecte vraagzinnen met een vraagwoord:

Vergelijk de volgende twee zinnen:

Directe rede: Samantha: 'Hoe laat **vertrekt** de bus?'

Indirecte rede: Samantha vraagt hoe laat de bus **vertrekt**.

In indirecte open vragen staat altijd een vraagwoord, net als in directe open vragen. Hier zijn nog een paar voorbeelden:

Tanja vraagt hoe ik **heet**.

Jan wil weten waar ik Nederlands **heb geleerd**.

Zij vragen wanneer we het examen **kunnen doen**.

Rascha vraagt waarom we deze grammatica **leren**.

B2.2 Scheidbare werkwoorden

Scheidbare werkwoorden gebruiken we heel veel. Ze hebben allemaal een eigen betekenis. De meeste kun je terugvinden in het Van Dale NT2-woordenboek met een goede voorbeeldzin. Bij scheidbare werkwoorden ligt het woordaccent altijd op het eerste deel (het prefix). Soms schrijven we de delen van het werkwoord aan elkaar en soms juist niet. Daarvoor zijn regels:

We schrijven de delen **los** van elkaar in de volgende situaties:

1 hoofdzin presens of imperfectum	Hij <i>schreef</i> zich voor de cursus <i>in</i> .
2 hoofdzin met inversie presens of imperfectum	Vanavond <i>bel</i> ik je wel even <i>op</i> .
3 een infinitief met 'te' / 'om te'	Ik hoef dat woord niet op te zoeken.
4 imperatief	<i>Schrijf</i> je naam maar <i>op</i> !

We schrijven de delen **aan elkaar** in de volgende situaties:

5 een infinitief zonder 'te' (na modaal ww.)	Zal ik je vanavond even <i>opbellen</i> ?
6 een bijzin	Hij zegt dat hij me vanavond <i>opbelt</i> .
7 een participium	Hij heeft me gisteren <i>opgebeld</i> .

B2.3 Hoofdstuk 4 - Werkwoordstijden

In het Nederlands hebben we vier werkwoordstijden: presens (onvoltooid tegenwoordige tijd), imperfectum (onvoltooid verleden tijd), perfectum (voltooid tegenwoordige tijd) en plusquamperfectum (voltooid verleden tijd). We gebruiken de verschillende tijden voor verschillende situaties:

Presens

Nu	Ik <u>doe</u> een cursus Nederlands.
Gewoonte	's Ochtend <u>drink</u> ik thee.
Toekomst	Morgen <u>komt</u> de krant niet want dan <u>is</u> het zondag.
Verleden en nu	Ik <u>ken</u> haar al jaren. (namelijk sinds 2001) Hij <u>woont</u> sinds 2010 in Duitsland.

Imperfectum

Beschrijving gebeurtenissen (in een verhaal)	Haar wekker <u>ging</u> . Ze <u>stond op</u> , ze <u>liep</u> naar beneden en <u>maakte</u> het ontbijt klaar.
Beschrijving gevoelens	Ik <u>voelde</u> me heel goed.
Gewoonte vroeger	Als kind <u>liep</u> ik altijd naar school.
Specifiek moment vroeger	Voor mijn zesde verjaardag <u>kreeg</u> ik een fiets.
Modale werkwoorden	Ik <u>moest</u> om 12 uur bij de kapper zijn.

Perfectum

Eenmalige gebeurtenis	Ik <u>ben</u> in 1984 <u>getrouwd</u> .
Situatie/handeling die beëindigd is en waar je kort over vertelt	Ik <u>heb</u> in Amsterdam <u>gewoond</u> .
Activiteit die afgerond is en die een resultaat heeft	Wij <u>hebben</u> drie jaar geleden ons huis <u>verbouwd</u> . Ik <u>heb</u> het staatsexamen in één keer <u>gehaald</u> . Ik <u>heb</u> mijn huis <u>schoongemaakt</u> .

Plusquamperfectum

Vanuit het verleden praat je over iets wat nog eerder is gebeurd	We vonden de toets niet moeilijk omdat we heel goed <u>hadden gestudeerd</u> . Nadat ik boodschappen <u>had gedaan</u> , kookte ik. We vierden mijn verjaardag in dat populaire restaurant. We konden daar eten omdat we ruim op tijd <u>hadden gereserveerd</u> .

Futurum

Als we over de toekomst praten, gebruiken we meestal presens. Er staat dan wel een woord van tijd in de zin, zodat duidelijk is dat je over de toekomst praat. Voor een concreet plan gebruik je een vorm van 'gaan' met een infinitief. In officiële teksten zie je soms 'zullen' als het over de toekomst gaat. Gebruik deze laatste vorm zelf niet.

Presens	Over tien minuten <i>begint</i> mijn les.
'gaan' + infinitief (plan)	Ik <i>ga</i> in Delft studeren.
('zullen' + infinitief)	De minister zal het nieuwe gebouw openen.)

B2.4 Een wens met 'zou'/'zouden'

Met het woordje 'zou'/'zouden' kun je een wens uitdrukken. Je gebruikt dan ook altijd het woord 'willen', en (meestal) nog een andere infinitief. Je kunt daarnaast 'graag' of 'weleens' toevoegen. Hier zijn een paar voorbeelden:

Ik *zou* weleens een wereldreis *willen* maken.
Anna *zou* graag Turks *willen* leren.
We zouden Schiermonnikoog weleens willen zien.
Tim *zou* weleens naar Japan *willen*.
Hij *zou* alle musea van Nederland *willen* bezoeken.

B2.5 Hoofdstuk 5 - Relatieve bijzinnen met 'die' of 'dat'

Als je iets wilt zeggen over een substantief, dan kun je dat vaak doen met een adjectief. Bijvoorbeeld: De witte jas is van mij. Soms kan dat niet met een adjectief en heb je een extra zin nodig. Bijvoorbeeld:

Dat is de jas **die** ik net *heb gekocht*.
Ik lees nu het boek **dat** jij aan mij *hebt aangeraden*.
Die man **die** daar op het terras *zit*, is mijn buurman.

De onderstreepte zinsdelen zijn relatieve bijzinnen. Dat zijn dus bijzinnen die bij een substantief horen ('de jas' of 'het boek', bijvoorbeeld) en (extra) informatie geven over dat substantief. Relatieve bijzinnen zijn bijzinnen en dus staan de werkwoorden aan het eind. Relatieve bijzinnen beginnen altijd met een relatief pronomen.

Er zijn zes verschillende relatieve pronomina: 'die', 'dat', prepositie + 'wie', 'waar' + prepositie, 'waar' en 'wat'. In hoofdstuk 5 leer je relatieve bijzinnen te maken die beginnen met 'die' of 'dat'. In hoofdstuk 6 komen 'waar', prepositie + 'wie' en 'waar' + prepositie aan bod.

Om te weten welk relatief pronomen je moet gebruiken, moet je goed kijken waar de relatieve bijzin over gaat. Dus: over welk substantief geeft de bijzin extra informatie?

Als er **geen prepositie bij het substantief** hoort, moet je 'die' of 'dat' kiezen. Hoe weet je of er een prepositie bij het substantief hoort? Maak dan eerst twee losse zinnen (in plaats van een hoofdzin met een relatieve bijzin).

Bijvoorbeeld:

Dit is een jas. Ik heb deze jas net gekocht.
-> Dit is de jas **die** ik net *heb gekocht*.
want er staat geen prepositie voor het woord 'jas' in de tweede zin.

Ik lees dit boek. Jij hebt dit boek aan mij aangeraden.

-> Ik lees het boek **dat** jij aan mij hebt aangeraden.
want er staat geen prepositie voor het woord 'boek' in de tweede zin.

Die man is mijn buurman. De man zit daar op het terras.

-> De man **die** daar op het terras zit, is mijn buurman.
want er staat geen prepositie voor het woord 'man' in de tweede zin.

Hoe weet je wanneer je 'die' moet gebruiken en wanneer 'dat'? Daarvoor gelden de volgende regels:

'die'

Bij een 'de'-woord

Ik heb nu de baan **die** ik als kind al wilde hebben.

Bij pluralis

Dat zijn de mensen **die** ik op vakantie heb leren kennen.

Bij een naam

Dat is Jantine, **die** je aan de telefoon hebt gesproken.

'dat'

Bij een 'het'-woord

We gaan naar een café **dat** ik vroeger heel vaak bezocht.

B2.6 Hoofdstuk 6 - Relatieve bijzinnen met 'waar'+prepositie, prepositie+'wie', 'waar' of 'wat'

In hoofdstuk 5 heb je relatieve bijzinnen met 'die'/'dat' geleerd. 'die' of 'dat' gebruik je als er geen prepositie hoort bij het substantief waarover de bijzin iets zegt. Als er wel een prepositie bij dat substantief hoort, zijn er drie mogelijkheden:

B2.6.1 Prepositie + 'wie' gebruik je bij personen, als er een prepositie bij de persoon hoort. Maak twee aparte zinnen om na te gaan of dit het geval is.

Bijvoorbeeld:

Dit is een collega. Ik werk veel samen met deze collega.

-> Dit is een collega **met wie** ik veel samenwerk.
want er staat een prepositie voor het woord 'collega' in de tweede zin.

We gaan op bezoek bij Barend. Vroeger zat ik bij Barend in de klas.

-> We gaan op bezoek bij Barend, **bij wie** ik vroeger in de klas zat.
want er staat een prepositie voor het woord 'Barend' in de tweede zin.

Die mensen ken ik al heel lang. Ik ga met die mensen op vakantie.

-> De mensen **met wie** ik op vakantie ga, ken ik al heel lang.
want er staat een prepositie voor het woord 'mensen' in de tweede zin.

B2.6.2 'waar' + prepositie gebruik je bij dingen, als er een prepositie bij het ding hoort. Maak twee aparte zinnen om na te gaan of dit het geval is. Bijvoorbeeld:

Dit is een jas. Ik ben heel blij met deze jas.

-> Dit is een jas **waar** ik heel blij mee ben / **waarmee** ik heel blij ben.
want er staat een prepositie voor het woord 'jas' in de tweede zin.

Ik heb nu een beroep. Ik houd van dat beroep.

-> Ik heb nu een beroep **waarvan** ik houd / **waar** ik van houd.
want er staat een prepositie voor het woord 'beroep' in de tweede zin.

Deze grammatica is moeilijk. We leren nu over deze grammatica.

-> De grammatica **waarover** we nu leren / **waar** we nu over leren, is moeilijk.

Want er staat een prepositie voor het woord 'grammatica' in de tweede zin.

Voor de woordvolgorde binnen de relatieve bijzin zijn er twee opties: de prepositie kan samen met 'waar' een woord vormen ('waarmee', 'waaraan', 'waarvan', ...) en direct aan het begin van de bijzin staan, maar de prepositie kan ook verderop in de zin staan: bijna aan het eind maar vóór de werkwoorden.

Let op dat een paar preposities veranderen als je ze combineert met 'waar':

Waar + met -> waarmee

Waar + tot -> waartoe

Waar + uit -> waarvandaan (alleen als het een richting is)

Waar + naar -> waarnaartoe (alleen als het een richting is)

B2.6.3 'waar' (zonder prepositie) gebruik je bij een locatie, als er eigenlijk een prepositie bij de locatie hoort. Maak twee aparte zinnen om na te gaan of dit het geval is. Bijvoorbeeld:

Nederland is een land. *In Nederland* fietsen veel mensen.

-> Nederland is een land **waar** veel mensen *fietsen*.

want er staat een prepositie bij het woord 'Nederland' in de tweede zin.

Bij het kantoor is een goede fietsenstalling. Hij werkt *op dat kantoor*.

-> Bij het kantoor **waar** hij *werkt*, is een goede fietsenstalling.

want er staat een prepositie bij het woord 'kantoor' in de tweede zin.

B2.6.4 'wat' gebruik je in drie gevallen.

1. Bij een superlatief als er geen prepositie bij hoort

Dit is het mooiste **wat** ik ooit gezien heb.

Dit is het leukste **wat** ik in Nederland heb meegemaakt.

Dat is het vervelendste **wat** ik deze week gedaan heb.

Dat is het stomste **wat** je kunt doen.

2. Bij de woorden 'alles', 'iets', 'niets', 'veel', 'weinig' en 'genoeg' als er geen prepositie bij hoort

Dat is alles **wat** ik je wil vertellen.

Dat is iets **wat** ik me niet kan herinneren.

Er is weinig **wat** je eraan kunt doen.

3. Bij een hele zin

Hij heeft het staatsexamen gehaald, **wat** heel knap is.